

Sikerrel járt a magyar régészek szudáni expedíciója

Négyezer év emlékei a Szépművészetiben

A magyar régészek közül kevesen álmodnak arról, hogy a nagy ókori civilizációk helyszínén, nemzetközi projektekben dolgozhassanak. Az itthoni régészet tervszerű tudományos kutatásokat is csak minimálisan finanszírozó állami rendszerében nincs hasonlóra fedezet. Ezért néhány magyar szakembernek jelentős részben szponzoroktól kellett összekalapozni az ahhoz szükséges tizenötmillió forintot, hogy Szudánban áshassanak két szezont. Sikerült! Az előkerült tárgyakat jelenleg restaurálják és kiállításon is bemutatják. 40-50 műtárgy pedig végleg a Szépművészeti Múzeumba kerül.

Lassányi Gábor ásatásvezető régész lapunknak elmondta, 2002-ben nemzetközi felhívást tett közzé a szudáni kormány egy monumentális vízerőmű építéséhez szükséges 180 méter hosszúságú mesterséges tó területén elvégzendő leletmentő feltárásokra. Angolok, amerikaiak, németek és lengyelek mellett az e célra 2004-ben alakult magyar Meroé Alapítvány is kapott koncessziós területet. Nem csak a negyvenfokos hőség, az infrastruktúra hiánya nehezítette a 2006-ban megkezdett régészeti munkát, hanem, mint az a helyszínen kiderült: a területen élő Manaszír törzsszel korántsem egyezett meg az elköltözés feltételeiről a szudáni kormány. Bár a nemzetközi csoportokat soha nem érték atrocitások, de a törzsi vezetők 2007-ben Lassányiéknek is a távozást javasolták, mondván: „az elégedetlenkedő törzs tagjaival szemben nem tudják szavatolni a biztonságukat”. Így a 17 magyar régész nem térhetett vissza a 2007-es szezonban arra a területre, ahol egy évvel korábban dolgoztak. Bár nem jártak rosszul, hiszen a régészeti hivatal idén egy, az ókori Napatához közelebb eső, így régészeti emlékekben gazdagabb területet jelölt ki számukra. A napatai királyság – Kr. e. 8-3. – században élte fénykorát, jelentőségét mutatja, hogy az afrikai királyság egy ideig Egyiptomot is fennhatósága alatt tartotta.

A munka fő eredménye Lassányi szerint az volt, hogy az elmúlt évekig régészet szempontjából fehér foltnak számító núbiai vidék ma talán a legalaposabban kutatott területévé vált. Kiderült, hogy a térség – a maival ellentétben – az ókorban sűrűn lakott terület volt, Egyiptommal is élénk kereskedelmi kapcsolatokat ápol.

A magyar szakemberek legkorábbi lelete egy 250 ezer éves őskori szakóca volt. Az újkőorból hatalmas falvakat találtak a magyarok, többbládányi agyagedény- és kőszekőttörredékekkel. A négyezer éves Kerma királyság korából fél tucat, hegycsúcsokra épült, 3-8 méteres köből épült sírdombot tártak fel a régészek.

A leletek másik része a már kétezer évvel későbbi, meroitikus királyság korából származik. A 20-25

méteres sírdombokban mély aknába helyezték el az elhunytat, textiliákkal, ékszerekkel gazdagon ellátva. Üveggyöngyöket, fajanszokat, fegyvereket, strucctojásból készült ékszereket és mumifikálódott holttesteket tártak fel a Kr. u. 3-6. századból.

regészek tervei szerint – egy kiállítás során megtekinthetők is lesznek. Majd visszatérnek Szudánba. De – miután az expedíció leitmegosztással járt – az előkerült kincsek egy részét a szudáni régészeti hivatal az ásató nemzetek rendelkezésére bocsátja. Nem feltétlenül azokból a tárgyakból történik a kiválasztás, amit az illető ország szakemberei feltártak, hanem az összes előkerült tárgyból ajánlanak fel egy, a terület minden történelmi korszakát jól reprezentáló műtárgycsomagot.

Van, amit nem sikerül megmenteni a kiáradó víztől. Így a kereszténykori erődítések áttelepítése fel sem merült, csupán angol régészek sze-

Ráadásul minden második ilyen megmentett emlék a munkát finanszírozó országé lehetne. Két-három millió forint egy-egy ilyen rajz levésése és az országon belüli szállítása. A lehetőség tehát még nyitott arra, hogy több ezer éves afrikai graffitisek zsiráfjai, szarvasmarhái a Szépművészeti Múzeumot ékesítsék. Baán László, az intézmény főigazgatója is optimistán nyilatkozott lapunk kérdésére, elmondván, a múzeum igyekszik szponzorokat szerezni vagy saját forrásokat mozgósítani, hogy egy-két sziklarajz Magyarországra kerülhessen. A sikeres kiállítások – mint az épp most nyitva álló „...és akkor megérkeztek



A magyar régészek legnagyobb munkája az ősi keresztény város feltárása volt

FORRÁS: SZUDÁNI MAGYAR EXPEDÍCIÓ

De a magyar régészek legnagyobb munkája a körülbelül egy négyzetkilométernyi kiterjedésű keresztény korból származó város feltérképezése volt, ahol egy templom alapfalait is megtalálták. A városszerző megtalált több tucat hatalmas őrlőkö pedig Lassányi szerint aranyfeldolgozásra utal. A Nilus közeli vizesége pedig arra enged következtetni, hogy a város kereskedelmi központ lehetett. Az arab írásos források áttanulmányozása után kis szerencsével az is elképzelhető, hogy sikerül beazonosítani a helységet.

Összességében több száz lelet került most ideiglenesen Magyarországra. Melyek a restaurálás után – a

Gát minden áron

A szudáni kormány elszánt a kétmilliárd dolláros beruházás felépítésében. A lakosság azonban nem szeretne a sivatag közepére költözni. Így a gáthoz közelebbi falvakat a Nilus áradásával elpusztították, hogy immár más feltételekkel lehessen megégyezni a helyi lakosokkal. A már kitelepített területeken azért nehéz dolgozni a régészeknek – mondja Lassányi –, mert több mint száz kilométernyire nincs város, így a munkaerőt sem lehet toborozni. Ahol pedig még a helyi törzsek élnek, ők lehetetlenítik el a munkát, hogy ezzel gyakoroljanak nyomást kormányukra. Persze csekély sikerrel. A terület elárastása 2009-ben biztosan megkezdődik.

dik szét és építik fel távolabb egy piramis alapjait. Ugyanakkor számos ókori sziklarajzot le lehetne vésni és meg lehetne menteni a pusztulástól.

az inkák” – jegybevételének egy része tehát a műtárgygyarapodást szolgálhatja.

Hamvay Péter